

DO 29.11.18 - SINT-QUINTINUSKATHEDRAAL

VOX LUMINIS

Bachdynastie

i.s.m De Spil Roeselare en Handelsbeurs Gent

CCHA.BE

DO 29.11.18 - SINT-QUINTINUSKATHEDRAAL

VOX LUMINIS

Bachdynastie

i.s.m De Spil Roeselare en Handelsbeurs Gent

PROGRAMMA

Johann Bach ⁽¹⁶⁰⁴⁻¹⁶⁷³⁾

Unser Leben ist ein Schatten

Johann Michael Bach ⁽¹⁶⁴⁸⁻¹⁶⁹⁴⁾

Herr, ich warte auf dein Heil.

Sei Lieber Tag Willkommen

Nun Treten wir ins neue Jahr

Halt was du hast

Johann Christoph Bach ⁽¹⁶⁴²⁻¹⁷⁰³⁾

Der Mensch von Weibe geboren

Fürchte dich nicht

Lieber herr Gott

Johann Ludwig Bach ⁽¹⁶⁷⁷⁻¹⁷³¹⁾

Das Blut Jesu Christi

pauze

Johann Ludwig Bach ⁽¹⁶⁷⁷⁻¹⁷³¹⁾

Das ist meine Freude

Johann Sebastian Bach ⁽¹⁶⁸⁵⁻¹⁷⁵⁰⁾

Jesu meine Freude – BWV 227

TOELICHTING

De Reformatie, de periode van Luther in Duitsland, ging gepaard met het begin van een nieuwe muziektraditie. De 'koraal' fungeert er als vertrekpunt, als fundament. Men had kunnen denken dat de nieuwe liturgie louter beroep zou doen op meerstemmige muziek, maar dat lijkt niet het geval. Al vroeg in de 17de eeuw sijpelde de Italiaanse invloed binnen: de rijkelijke bewerking met meerdere koren, de zangsolisten begeleid door basso continuo en de individuele bijdrage van instrumenten. Binnen de kerkmuziek zullen, net zoals in Italië, beide contrasterende genres aan bod komen. De meerstemmige muziek kent allerhande genres, onder andere het motet, het ordinarium en het oratorio. Het programma draait hier rond het motet die de koraalmelodieën centraal stelt.

De leden van de Bachdynastie hebben sterk bijgedragen tot de ontwikkeling van het genre. Johann Sebastian Bach zelf legde zich toe op het genre, maar realiseerde in eerste instantie kopieën van de motetten van zijn voorvaders — stukken die hij ten gehore bracht tijdens de diensten die hij als kerkmuzikant leidde. Hij was ook diegene die op 50-jarige leeftijd alle informatie verzamelde om de indrukwekkende boomstam te reconstrueren. Dit document blijft tot op heden de belangrijkste bron betreffende de hele reeks componisten, organisten, zangers of stadsmuzikanten van de muzikantenfamilie.

De oudste familielid bij naam gekend was de molenaar Vitus Bach uit Hongarije, iemand die 'plezier nam bij het bespelen van zijn kleine cister, die hij meenam bij het maaien van graan'. Hij had twee zonen: Hans, stadsmuzikant te Wechmar, en een tweede waar we de naam niet van kennen. Het is dus in Wechmar dat Johann, de zoon van Hans in 1604 geboren wordt. Hans was de eerste in de linie met een zekere reputatie als stadsmuzikant, organist in Schweinfurt en vervolgens in Erfurt. Hij is ook de eerste van wie de composities bewaard zijn gebleven.

Johann had twee broers, Christoph en Heinrich. Christoph was de vader van Ambrosius, zelf vader van Johann Sebastian. De twee

zonen van Heinrich, Johann Christoph en Johann Michael, zijn dus de neven van Ambrosius. Johann Sebastian duidt op zijn nota's aan: *"Johann Christoph Bach, eerste zoon van Heinrich is geboren in Arnstadt in 1642. Hij stierf in Eisenach in 1703. Hij was een diepzinnige componist. (...) Johann Michael Bach, tweede zoon van Heinrich Bach is geboren in Arnstadt in 1648. Hij was griffier en organist in dienst te Gehren en, net zoals zijn oudere broer, een habiele componist. Hij liet een weduwe achter –met name de tweede dochter van de stadsgriffier Wiedemann van Arnstadt—vier dochters en geen zoon."* Maria Barbara was een van de vier dochters in kwestie die op 17 oktober 1707 met de organist van de Sint Blasiuskerk te Mülhausen zou trouwen, een zekere Johann Sebastian Bach.

DE BRONNEN

Johann Sebastian Bach was als eerste zo grondig geïnteresseerd in de genealogie van zijn familie en hij heeft heel wat partituren verzameld en bewaard. Maar had hij die onderneming aan zijn voorvaders te danken, aan zijn vader Ambrosius? Johann Sebastian was in ieder geval niet de enige die partituren verzamelde. Met het onderzoek van Peter Wollny kunnen we vandaag de oorsprong van een aantal kopieën bepalen, zoals deze van Ernst Dietrich Heinroff (1651-1724) in Arnstadt of van familieleden zoals Heinrich Bach (1615-1692) of Johann Ernst (1683-1739). Een groot deel van de manuscripten kwam bij de Sing-Akademie van Berlijn terecht en werd slechts ten dele uitgegeven voor de Tweede Wereldoorlog. Begin deze eeuw is een aanzienlijk deel van de documenten teruggevonden in de Nationale Archieven van Ukraine in Kiev, wat geleid heeft tot de ontdekking van partituren die tot heden ongekend waren. Er bestaan verschillende kopieën van de werken, aanwezig in verschillende bronnen die zowel dateren uit de periode kort na de compositie als van het begin van de 19de eeuw. Johann Sebastian heeft er zelf een aantal gekopieerd, waarschijnlijk voor uitvoeringen in de Sint Thomaskerk in Leipzig. Op andere verschijnen aanduidingen van latere periodes, onder andere van Carl Philipp Emanuel Bach die een belangrijk deel van de bibliotheek van zijn vader overerfde.

Hij gaf een aantal aanwijzingen van tempi, onder andere bij *Der gerechte* van Johann Christoph, een kopie die hij rond 1800 maakte 'für die Singacademie in Berlin'.

HET MOTET ALS STIJL

Kenmerkend voor het motet is in eerste instantie de vaststelling dat de basisprincipes van de polyfonie die door Josquin Desprez werden vastgelegd in het begin van de 16de eeuw, nog steeds geldig zijn – onder meer het imitatieprincipe en dan de passages in homofonie waar alle stemmen simultaan dezelfde tekst zingen. Het is trouwens geweten dat Luther de muziek van Josquin als ultiem voorbeeld beschouwde. Ook kenmerkend voor het motet zijn de twee aspecten eigen aan Italië en de nieuwe muziekpraktijken ter plaatse: het gebruik van een tweeledig koor en de expressieve effecten geïnspireerd op de praktijk van het madrigaal, waar bepaalde woorden in de verf worden gezet aan de hand van een muzikale vertaling, melodisch of harmonisch.

Unser Leben ist ein Schatten

Dit motet van Johann Bach (1604-1673) is opgebouwd in zes verschillende delen en combineert op indrukwekkende wijze de lutherse koraal met madrigaal-effecten. Bijzonder is de manier waarop het tweeledig koor gebruikt wordt: chorus I is voor zes stemmen (SSATTB) en chorus II voor drie (ATB) aangeduid als chorus latens, als een koor dat uit de verte weerklinkt. Het gaat hier om een vroege vorm van ruimtelijkheid of de zogenaamde "spatialisatie".

Herr, ich warte auf den Heil

Hier is er sprake van een motet bestaande uit acht stemmen in twee gelijkaardige koren (SATB & SATB). In de eerste sectie beklemtoont koor II *Herr, ich warte auf dein Heil* (Heer, ik wacht op Uw redding), terwijl koor I afwisselt met de koraal *Ach wie sehnsucht wart ich der Zeit wenn du, Herr kommen wirst* (Ach ik wacht vol overgave op het moment dat U, Heer, komen zal). Opvallend in de compositie van koor I is dat het afwachten gerepresenteerd wordt in lange noten en

met vocalises op de lettergreep *war* van warte. De tweede sectie is gekenmerkt door smekende onderbrekingen op twee akkoorden (*O komm*). Op verschillende manieren wordt de afwachting nog klemmender. Het motet eindigt ten slotte als een smeekbede in halve noten, wat een gevoel van adagio teweegbrengt *O komm und hole mich!*, (O kom en kom me halen).

Sei, lieber Tag, willkommen

Bestemd voor de feestelijkheden van het nieuwe jaar, is dit motet van Johann Michael geschreven voor zes stemmen (SSATTB); het lijkt eerder op een madrigaal. De compositie wordt luchtig dankzij de contrasterende effecten tussen de verschillende stemgroepen (ATTB, SST, ...). Het joviaal karakter is alomtegenwoordig met vocalises op *Freude* of *Vollem*. Alles is geschreven in functie van een uitdrukking van vreugde, met uitzondering van het moment waar God bedankt wordt voor zijn bescherming (*Er schützt vor Not und Tod*, sterk contrasterend met de schriftuur in twee mooie homofone akkoorden.

Nun treten wir ins neue Jahr

Dit motet is ook opgedeeld in een tweevoudig koor (SATB/SATB). Het eerste deel is volledig gewijd aan de uitwisseling tussen beide koren. De conclusie op *Amen* is een zeer verfijnde fuga voor vier stemmen.

Halt, was du hast

Johann Michael Bach componeert een indrukwekkend motet opgesplitst in twee verschillende delen en geschreven voor dubbel koor, onregelmatig verdeeld (SATB/ ATTB). Het eerste deel, met de talloze herhalingen, is bijzonder aangrijpend; de eeuwigheid van de gelovige wordt er als het ware opgeroepen. Het tweede deel begint trouwens met de woorden *Gute Nacht. Gute Nacht, o Wesen* brengt beide koren samen in een ensemble voor acht stemmen die het vervolg van de koraalverzen zingt. Alle zinnen van de koraal worden vervolgens als een echo hernomen door koor II. Het roept een andere dimensie op, een uitwisseling tussen aards en hemels koor.

Der Mensch, vom Weibe geboren

De eerste sectie is geschreven in de stijl van de homofone motetten. Net zoals *Unser Leben ist ein Schatten* van Johann Bach worden de twee sopraanstemmen apart gebruikt voor figuraties in zestiende noten, wat bijzonder doeltreffend is voor de illustratie van het woord *unruhe* of van de vluchtige schaduw. Een opvallend madrigaaleffect is de herhaling van *und fällt ab* die de klemtoon legt op het onverbiddelelijk lot van de bloem die verwelkt. Het tweede deel volgt de vijf verzen van de koraal *Ach wie nichtig, ach wie üchtig ist das Leben*, geharmoniseerd op vijf stemmen. Veel kans dat de kerkgangers de laatste koraalzang hier al zingend overnamen.

Fürchte dich nicht

Voor dit motet bestaande uit vijf stempartijen is de tekstkeuze van Johann Christoph bijzonder origineel. Het Boek *Jesaja* (43.1) wordt gecombineerd met een fragment uit het Evangelie van Lukas. Het gaat om de kruisiging (*Wahrlich, ich sage dir: Heute du wirst mit mir in Paradies*). Met dit affect en deze ritmiek is de link met Johann Sebastian Bachs *cantate BWV 106* vlug gelegd. In het tweede deel van het motet komt de sopraanstem, alweer in cantus firmus, op met *O Traurigkeit*. Het motet is hier opgebouwd met vier lage stemmen (ATTB), op het einde aangevuld met de cantus firmus gezongen door de sopraan. Los van deze veelvoorkomende structuur is dit motet uiterst ontroerend, perfect in het gebruik van madrigaaleffecten. De emotionele impact heeft ongetwijfeld bijgedragen tot de waardering die Johann Sebastian had voor zijn bloedverwant.

Lieber Herr Gott, wecke uns auf

Dit motet voor dubbel koor (SATB/SATB) van Johann Christoph behoort tot de periode van kerstmis met een tekst rond de advent. Hier is geen koraalmelodie aan de basis. De trage invocatie *Lieber Herr Gott* is op een tweedelige maatsoort, eerst door koor I gezongen en dan opgenomen door koor II. Het fungeert als introductie op een sneller driedelig ritme op de tekst *Wecke uns auf, daß wir bereit sein, wenn dein Sohn kommt*. Met deze driedelige maatsoort, de vocalises op het woord *Freuden* en de hemiolen op het einde van de sectie, lijkt het stuk op een 'gaillarde' dans. Het stuk sluit af met een tweedelige

maatsoort, een tragere luisterrijke passage geschreven voor acht stemmen opgedeeld in twee koren, wat voor een plechtstatig einde zorgt. Bijzonder in de Oude Muziek is de aanduiding van tempi op de partituur: *Langsam* voor het begin en einde, *Lebhaft* voor het centraal deel, hier van de hand van Carl Philipp Emanuel. Johann Sebastian heeft dit motet ongetwijfeld laten uitvoeren in Leipzig, want de instrumentale partijen werden voor acht stemmen verdubbeld.

Das Blut Jesu Christi & Das ist meine Freude

Dat geen enkel werk van Johann Ludwig (1677-1731) opgenomen is in het Archiv ligt waarschijnlijk aan het feit dat hij tot een andere tak van de familie behoorde (de tak die zich in West-Thuringen vestigde). Dit doet echter niets af aan het vakmanschap waar zijn muziek van getuigt. Johann Ludwig was het merendeel van zijn carrière in dienst van de Hertog van Meiningen en kreeg in 1711 de titel van Kapellmeister. Hij scheelde slechts 8 jaar met Johann Sebastian die zijn muziek hoog in het vaandel droeg: het is geweten dat hij in 1726 niet minder dan 18 van de cantates en 2 missen van zijn bloedverwant heeft uitgevoerd. *Das Blut Jesu Christi* behandelt de eerste brief van Johannes, waar de nadruk gelegd wordt op Christus' opoffering als fundament van het Christendom. Men hoort twee dubbele koren die dezelfde muzikale zinnen hernemen en naar elkaar terugkaatsen. *Das ist meine Freude* slaat op de laatste vers van Psalm 73; de drie verschillende delen drukken elk een ander aspect uit van de vreugde die opkomt wanneer een persoon zich toevertrouwt aan God.

Jesu meine Freude

In vergelijking met de talrijke cantates, zijn de motetten van Johann Sebastian Bach eerder gering in aantal. Ze behoren niettemin tot de meest volbrachte en technisch uitdagende vocale muziek van de componist. De motetten werden lange tijd door wetenschappers beschouwd als een vreemd anachronisme en hebben tal van vragen opgeroepen. Philipp Spitta heeft het misverstand aangevuurd dat Bachs motetten tot een ouderwets genre behoorden. Recent onderzoek heeft echter aangetoond dat de motetten niet alleen van belang waren in het repertoire van Bachs koren in Leipzig, maar dat ze ook een bijdrage betekenden in het genre dat in het bijzonder door zijn familie werd uitgedragen en ontwikkeld.

Kenmerkend voor de Lutherse muziek was het gebruik van koraalmelodieën en de rijkelijke uitwerking van het contrapunt, twee eigenschappen die terug te vinden zijn in *Jesu, meine Freude* van Johann Sebastian Bach. Bach brengt op ingenieuze wijze de elf verschillende delen samen binnen een symmetrisch geheel, refererend naar Johann Francks koraal 1653 met de verzen uit het boek *Romeinen 8*. Vaak illustreert Bach de tekst op zeer levendige wijze (in het bijzonder op *Trotz dem alten Drachen* –Trotseer de oude draak) waar een vijfstemmige fuga het contrapunt vormt. Elk opeenvolgende stem treedt in imitatie met de vorige en poneert het egalitairistisch principe, ingekapseld in de theologische boodschap van het motet: *Ihr aber seid nicht fleischlich, sondern Geistlich* ('Gij echter zijt niet vleeselijk maar geestelijk') – dat de gelovige christenen Gods geest belichamen. Als geen ander weet Johann Sebastian Bach de vormelijke en esthetische grenzen van het zeventiende-eeuws motet te transcenderen.

TEKSTEN

(origineel Duits en Nederlandse vertalingen)

Unser Leben ist ein Schatten

JOHANN BACH

*Unser Leben ist ein Schatten auf Erden.
Ich weiß wohl, daß unser Leben
Oft nur als ein Nebel ist,
Denn wir hier zu jeder Frist
Mit dem Tode seind umgeben,
Drum obs heute nicht geschicht,
Meinen Jesum laß ich nicht!*

*Sterb ich bald so komm ich abe
Von der Welt Beschwerlichkeit,
Ruhe bis zur vollen Freud,
Und weiß daß im finstern Grabe
Jesus ist mein helles Licht
Meinen Jesum laß ich nicht!*

*Ich bin die Auferstehung und das Leben
Wer an mich gläubet, der wird leben,*

Ons leven is een schaduw op Aarde

JOHANN BACH

Ons leven is een schaduw op Aarde
Ik weet wel dat ons leven
Vaak vluchtig als de nevel is,
Want wij zijn hier elk moment
Door de dood omgeven,
Zelfs als het niet vandaag geschiedt,
Ik verlaat mijn Jezus niet!

Sterf ik weldra dan ben ik af
Van wereldse beslommeringen
Rust ik in volle vreugde,
En weet ik in 't donker graf
Jezus is mijn helder licht
Ik verlaat mijn Jezus niet!

Ik ben de verrijzenis en het leven
Wie aan mij geloofd zal leven,

*Ob er gleich stürbe
Und wer da lebet und gläubet an mich,
Der wird nimmermehr sterben.*

*Weil du vom Tod erstanden bist,
Werd ich im Grab nicht bleiben
Mein höchste Trost dein' Auffahrt ist,
Todsurcht kann sie vertreiben,
Denn wo du bist da komm ich hin,
Daß ich stets bei dir
Leb und bin,
Drum fahr ich hin mit Freuden.*

*Ach wie flüchtig, ach wie nichtig
Ist der Menschen Leben!
Wie ein Nebel bald entsteht
Und auch wieder bald vergehet,
So ist unser Leben, sehet!*

*Ach wie nichtig, ach wie flüchtig
Sind der Menschen Sachen!
Alles, alles was wir sehen,
Das muß fallen und vergehen*

Zelfs al moet hij sterven
De levende die in mij gelooft,
Die zal nimmer sterven.

Omdat u uit de dood bent opgestaan,
Zal ik in het graf niet blijven
Mijn hoogste troost is uw hemelvaart
Mijn doodsangst kan zij verdrijven
Want waar u bent daar ga ik heen
Omdat ik immer bij u
Leef en besta,
Daarom vertrek ik in vreugde.

Ach hoe vluchtig, hoe nietig
Is het leven van een mens!
Zo snel als de nevel ontstaat
Zo snel hij weer vergaat,
Zo is ons leven, zie!

Ach hoe nietig, hoe vluchtig
Zijn des mensen zaken!
Alles, alles wat wij zien,
Moet vallen en vergaan

*Wer Gott fürcht,
Bleibt ewig stehen.*

*Ach, Herr lehr uns bedenken wohl
Daß wir sind sterblich allzumal!
Auch wir allhier keins Bleibens han,
Müssen alle davon,
Gelehrt, reich, jung oder schön
Müssen alle davon.*

Herr, ich warte auf dein Heil

JOHANN MICHAEL BACH

*Herr, ich warte auf dein Heil, O komm, und hole mich!
Ach wie sehnlich wart ich der Zeit,
Wenn du, Herr, kommen wirst
Und mich aus diesem Herzeleid
Zu dir in Himmel führst.
Ach wie sehnlicht wart ich auf dich,
O komm und hole mich!
Herr, ich warte auf dein Heil,
O komm und hole mich!*

Wie God vreest
Blijft eeuwig staan!

Ach, Heer laat ons goed beseffen
Dat wij allen sterfelijk zijn!
Dat wij hier niet zullen blijven,
We moeten allen gaan,
Geleerd, rijk, jong of schoon
We moeten allen gaan

Heer, ik wacht op uw redding

JOHANN MICHAEL BACH

Heer, ik wacht op uw redding, O kom en haal mij!
Ach, hoe deemoedig verlang ik naar de tijd
Wanneer u, Heer, komen zal
En mij weg uit dit hartzeer
Naar u in de hemel voert.
Ach hoe deemoedig wacht ik op u,
O kom en haal mij!
Heer, ik wacht op uw redding,
O kom en haal mij!

Sei Lieber Tag Willkommen

JOHANN MICHAEL BACH

*Sei lieber Tag willkommen,
Willkommen sei du heut!
Heut freuen sich die Frommen,
Die allzeit den großen Gott
ihren Schöpfer ehren,
Ihn loben hoch dort oben,
Erlöst aus aller Not.*

*Denn an dem Tage
Brachte der liebste Gottessohn
Was Freude bei uns machte,
Aus seinem Himmelsthron,
Ein schönes neues Jahr,
Glück, Heil und allen Segen
Zu Wegen und zu Stegen
Der ganzen Christenschar.*

*Drum kommt, ihr Christenbrüder,
Kommt her an diesem Tag,
Kommt, fallt für Jesu nieder,*

Wees welkom, lieve dag

JOHANN MICHAEL BACH

Wees welkom lieve dag,
Welgekomen vandaag!
Vandaag zijn de vromen blij,
Die immer de grote God
Hun schepper eren,
Hem daar hoog boven loven
Van alle ellende bevrijd.

Want op deze dag
Brengde de liefste zoon van God
Wat ons blij maakt,
Van op zijn hemelthron,
Een mooi nieuw jaar,
Geluk, redding en zegen,
Op de tochten en de wegen,
Van de ganse Christenschaar.

Daarom komt, Christenbroeders
Kom hier op deze dag,
Kom, kniel voor Jezus neer,

*Damit es euch behag.
Kommt, dankt und bittet ihn,
Daß er in diesem Jahre
Mich väterlich bewahre
Und tue wie vorhin.*

*Laßt eure Stimmen hören,
Laßt klingen Saiten drein,
Lobt ihn mit vollen Chören,
Laßt alles fröhlich sein!
Singt, singet eurem Gott,
Singt, lobet, danket, betet,
Zu eurem Jesu tretet,
Er schützt vor Not und Tod.*

Nun Treten wir ins neue Jahr

JOHANN MICHAEL BACH

*Nun treten wir ins neue Jahr,
Herr Jesu Christ, uns auch bewahr,
Gib Gnad daß wir dies ganze Jahr,
zubringen mögen ohn Gefahr,*

Opdat het jullie behaagt.
Kom, zeg dank en bid voor hem
Dat hij ook dit jaar weer
Mij vaderlijk bewaart
En jou ook, zoals voorheen.

Laat jullie stemmen horen,
Laat de snaren klinken,
Loof hem met volle koren,
Laat alles vrolijk zijn!
Zing, zing voor jullie God,
Zing, loof, dankt, bid,
Zet de stap naar jullie Jezus
Hij beschermt tegen dood en nood.

Nu begint het nieuwe jaar

JOHANN MICHAEL BACH

Nu begint het nieuwe jaar,
Heer Jezus Christus, bewaar ons
Schenk genade, dat wij dit ganze jaar
Mogen doorbrengen zonder gevaar

*Gib Glück und Heil,
Gib Fried und Ruh,
Hernach die Seligkeit darzu,
Amen*

Halt was du hast

JOHANN MICHAEL BACH

*Halt, was du hast, daß niemand deine Krone nehme,
und sei getreu bis in den Tod. So wirst du empfangen
ein herrliches Reich, und eine schöne Krone von der
Hand des Herren. Drum sei getreu bis in den Tod.*

*Jesu, meine Freude,
Meines Herzens Weide,
Jesus, meine Zier,
Ach wie lang,
ist dem Herzen bange
Und verlangt nach dir.
Gottes Lamm, mein Bräutigam,
Außer dir soll mir auf Erden
Nichts sonst Liebbers werden.*

Breng geluk en redding,
Geef ons vrede en rust,
Daarbij gelukzaligheid bovenal,
Amen

Behoud wat u heeft

JOHANN MICHAEL BACH

Behoud wat u heeft, dat niemand uw kroon stele
En wees trouw tot in de dood, zo valt u een heerlijk rijk toe
En een schone kroon uit Gods eigen hand .
Wees daarom trouw tot in de dood.

Jezus, mijn vreugde,
Genot van mijn hart
Jezus, mijn schat,
Ach hoe lang,
is ons hart bevreesd
En verlangt naar u.
Lam Gods, mijn bruidegom,
Er is mij op aarde
Niets dierbaarder dan u.

*Weg mit allen Schätzen,
Du bist mein Ergetzen,
Jesus, meine Lust.
Weg, ihr eitlen Ehren!
Ich mag euch nicht hören,
Bleibt mir unbewußt!*

*Elend, Not, Kreuz, Schmach und Tod,
Soll mich, wenn ich schon muß leiden,
Nicht von Jesu scheiden.*

*Gute Nacht, o Wesen,
Dass die Welt erlesen,
Mir gefällt du nicht.*

*Gute Nacht, ihr Sünden,
Bleibet weit dahinten,
Kommt nicht mehr ans Licht!*

*Gute Nacht, du stolze Pracht!
Dir sei ganz, du Laster Leben,
Gute Nacht gegeben.*

Weg met alle schatten,
U bent mijn hoogste genot,
Jezus, mijn lust.
Weg, ijdele eierzucht!
Ik wil u niet meer horen,
Blijf mij vreemd!

Ellende, nood, kruis, pijn en dood,
Zullen mij, als ik toch moet lijden,
Niet van Jezus kunnen scheiden.

Goede nacht, o inborst
Die het wereldse verkiest
Mij beval je niet.

Goed nacht, jullie zonden,
Blijf ver van mij vandaan,
Vertoon u niet meer in het licht!

Goede nacht, pracht en praal!
Heel het deugdeloze leven
Zei goede nacht gegeven.

Der Mensch von Weibe geboren

JOHANN CHRISTOPH BACH

*Der Mensch, vom Weibe geboren,
lebt kurze Zeit, und ist voller Unruhe.
Er gehet auf wie eine Blume und fällt ab,
fleucht wie ein Schatten und bleibt nicht.
Ach wie nichtig, ach wie flüchtig ist das Leben
So dem Menschen wird gegeben.*

*Kaum, wenn er zur Welt geboren,
Ist er schon zum Tod erkoren.*

*Seiner Tage, aller Plage,
muß man sehen,
Wie ein schneller Wind vergehen.*

*Kaum...
Menschenkinder, weil sie Sünder, gehn zugrunde,
In der unvermeinten Stunde.*

Kaum...

De mens uit een vrouw geboren

JOHANN CHRISTOPH BACH

De mens, uit een vrouw geboren,
leeft korte tijd, en is vol onrust.
Hij bloeit als een bloem en verlept,
Vliedend als een schaduw en vergankelijk
Ach hoe nietig, ach hoe vluchtig is het leven
Dat ons mensen wordt gegeven.

Nauwelijks op de wereld geboren
Is hij reeds voor de dood bestemd.

Zijn dagen, alle plagen,
moet je zien
Vergaan als een snelle windvlaag

Nauwelijks...
Mensenkinderen, zondaars als we zijn, Gaan we ten gronde,
Op de onverwachte stonde.

Nauwelijks...

*Wie die Nelken bald verwelken und verderben,
So muß auch der Mensch hinsterven.*

Kaum ...

*Menschenleben, das fleucht eben wie ein Schatten,
Den wir an der Seite hatten.*

Kaum...

Fürchte dich nicht

JOHANN CHRISTOPH BACH

*Fürchte dich nicht, denn ich hab dich erlöst.
Ich habe dich bei deinem Namen gerufen,
du bist mein.
erlöst. Wahrlich, ich sage dir: Heute wirst du mit mir
im Paradies sein.*

*O Jesu du, mein Hilf und Ruh,
Ich bitte dich mit Tränen:
Hilf, daß ich mich bis in Grabe
Nach dir möge sehnen.*

Zoals anjers snel verwelken en vergaan
Zo moet ook de mens snel gaan.

Nauwelijks...

Een mensenleven, vliedend als de schaduw
Die aan onze zijde loopt.

Nauwelijks ...

Vrees niet

JOHANN CHRISTOPH BACH

Vrees niet, want ik heb je verlost.
Ik heb je bij je ware naam geroepen,
je bent van mij.
Waarlijk, ik zeg je: Vandaag zal je met mij
in het Paradijs zijn.

O Jezus, mijn redder en toeverlaat,
Met tranen bid ik u:
Help me, dat ik tot in mijn graf
Naar u moge verlangen.

Lieber herr Gott

JOHANN CHRISTOPH BACH

*Lieber Herr Gott, wecke uns auf, daß wir bereit
sein, wenn dein Sohn kommt, ihn mit Freuden, zu
empfangen, und dir mit reinem Herzen zu dienen
durch den selbigen, deinen lieben Sohn Jesum
Christum unsern Herren. Amen.*

Das Blut Jesu Christi

JOHANN LUDWIG BACH

*Das Blut Jesu Christi, des Sohnes Gottes
machtet uns rein von allen Sünden.*

Aria:

*Jesu, du hast weggenommen
meine Schulden durch dein Blut:
lass es, o Erlöser, kommen
meiner Seligkeit zu gut:
und dieweil du so zerschlagen,
hast die Sünd am Kreuz getragen,*

Lieve Heer God,

JOHANN CHRISTOPH BACH

Lieve Heer God, hou ons wakker, zodat wij klaar zijn
wanneer uw zoon komt, om hem met vreugd
te onthalen, en u met reine harten te dienen
door zijn persoon, uw lieve zoon
Jezus Christus onze Heer. Amen

Het bloed van Jezus Christus

JOHANN LUDWIG BACH

Het bloed van Jezus Christus, zoon van God
wast ons van alle zonden schoon.

Aria:

Jezus, door uw bloed heeft u
mijn schuld weggenomen:
laat het, o mijn verlosser,
mijn zaligheid ten goede komen:
en u die zo gepijnigd werd, heeft
onze zonde aan het kruis gedragen

*ei, so sprich mich endlich frei,
dass ich ganz dein eigen sei.*

*Deine rotgefärbten Wunden,
deine Nägel, Krön und Grab,
deine Schenkel festgebunden,
wenden alle Plagen ab.
Deine Pein und blutige Schwitzen,
deine Striemen, Schläg und Ritzen,
deine Marter, Angst und Stich,
O Herr Jesu, trösten mich.*

Das ist meine Freude

JOHANN LUDWIG BACH

*Das ist meine Freude,
daß ich mich zu Gott halte,
und meine Zuversicht setze auf den Herren.*

ei, spreek me nu eindelijk vrij
zodat ik gans de uwe kan zijn.

Uw roodgekleurde wonden,
uw nagels, doornenkroon en graf,
uw benen, vastgebonden,
weren onze plagen af.
Uw pijn, het gutsen van uw bloed
Uw striemen, slagen en sneden,
Uw marteling, angst en steken,
O Heer Jezus, troosten mij.

Het is mijn vreugde

JOHANN LUDWIG BACH

Het is mijn vreugde,
dat ik me aan God hou,
en mijn vertrouwen op de Heer stel.

Jesu meine Freude – BWV 227

JOHANN SEBASTIAN BACH

*Jesu, meine Freude,
meines Herzens Weide,
Jesu, meine Zier!
Ach wie lang, ach lange,
ist dem Herzen bange
und verlangt nach dir!
Gottes Lamm, mein Bräutigam,
außer dir soll mir auf Erden
nichts sonst Liebets werden.*

*Es ist nun nichts Verdammliches an denen, die
in Christo Jesu sind, die nicht nach dem Fleische
wandeln, sondern nach dem Geist.*

*Unter deinen Schirmen
Bin ich für den Stürmen
Aller Feinde frei.
Laß den Satan wittern,
Laß den Feind erbittern,
Mir steht Jesus bei.*

Jezus, mijn vreugde - BWV 227

JOHANN SEBASTIAN BACH

*Jezus, mijn vreugde,
Genot van mijn hart
Jezus, mijn schat,
Ach hoe lang,
is ons hart bevreesd
En verlangt naar u.
Lam Gods, mijn bruidegom,
Er is mij op aarde
Niets dierbaarder dan u.*

*Er is niets verdoemelijks aan degenen die in Jezus
Christus leven, die niet de weg van het vlees gaan,
maar de weg van de Geest.*

*Onder uw schild
Ben ik voor de stormen
Van alle vijanden beschut.
Laat Satan tekeer gaan,
Laat de vijand razen,
Mij staat Jezus bij.*

*Ob es itzt gleich kracht und blitzt,
Ob gleich Sünd und Hölle schrecken,
Jesus will mich decken.*

*Denn das Gesetz des Geistes, der da lebendig
machtet in Christo Jesu, hat mich frei gemacht von
dem Gesetz der Sünde und des Todes.*

*Trotz dem alten Drachen,
trotz des Todes Rachen,
trotz der Furcht dazu!
Tobe, Welt, und springe;
ich steh hier und singe
in gar sichrer Ruh!
Gottes Macht hält mich in acht;
Erd und Abgrund muß verstummen,
ob sie noch so brummen.*

*Ihr aber seid nicht fleischlich, sondern geistlich,
so anders Gottes Geist in euch wohnt. Wer aber
Christi Geist nicht hat, der ist nicht sein.*

Weg mit allen Schätzen,

Zelfs als het dondert en bliksem,
Als zelf de zonde en de hel schrikken
Jezus zal me beschermen.

Want de wet van de Geest, die het leven in Jezus
Christus geeft, heeft me bevrijd van de wet van de
zonde en de dood.

Ondanks de oude draken,
ondanks de wraak van de dood,
ondanks de angst bovendien!
Raas maar wereld, en val maar aan;
ik sta hier en zing
in gans zekere rust!
Gods macht waakt over mij;
De aarde en de afgrond zullen verstommen
Hoe straf ze nu nog mogen brommen.

Jullie zijn daarentegen niet van het vlees, maar van
de geest, omdat Gods geest in jullie huist. Wie echter
de geest van Christus niet heeft, is niet van Hem.

Weg met alle schatten,

*du bist mein Ergötzen,
Jesu, meine Lust!
Weg, ihr eitlen Ehren,
ich mag euch nicht hören,
bleibt mir unbewußt!
Elend, Not, Kreuz, Schmach und Tod
soll mich, ob ich viel muß leiden,
nicht von Jesu scheiden.*

*So aber Christus in euch ist, so ist der Leib zwar tot
um der Sünde willen; der Geist aber ist das Leben
um der Gerechtigkeit willen.*

*Gute Nacht, o Wesen,
Das die Welt erlesen!
Mir gefällt du nicht.
Gute Nacht, ihr Sünden,
Bleibet weit dahinten,
Kommt nicht mehr ans Licht!
Gute Nacht, du Stolz und Pracht!
Dir sei ganz, du Lasterleben,
Gute Nacht gegeben!
So nun der Geist des, der Jesum von den Toten*

U bent mijn hoogste genot,
Jezus, mijn lust.
Weg, ijdele eerezucht!
Ik wil u niet meer horen,
Blijf mij vreemd!
Ellende, nood, kruis, pijn en dood,
Zullen mij, als ik toch moet lijden,
Niet van Jezus kunnen scheiden.

Wanneer echter Christus in jullie is, dan is het lijf als
doof en blind voor de zonde; de Geest echter is het
leven omwille van de gerechtigheid.

Goede nacht, o inborst
Die het wereldse verkiest
Mij beval je niet.
Goed nacht, jullie zonden,
Blijf ver van mij vandaan,
Vertoon u niet meer in het licht!
Goede nacht, pracht en praal!
Heel het deugdeloze leven
Zei goede nacht gegeven.
Indien nu de Geest die Jezus uit de dood heeft

*auferwecket hat, in euch wohnt, so wird auch
derselbige, der Christum von den Toten auferwecket
hat, eure sterblichen Leiber lebendig machen,
um des willen, daß sein Geist in euch wohnt.*

*Weicht, ihr Trauergeister,
denn mein Freudenmeister,
Jesus, tritt herein.
Denen, die Gott lieben,
muß auch ihr Betrüben
louter Zucker sein.
Duld' ich schon hier Spott und Hohn,
dennoch bleibst du auch im Leide,
Jesu, meine Freude.*

opgewekt, in jullie leeft, zo zal nu Dezelfde die
Christus uit de dood heeft opgewekt,
jullie sterfelijke lichamen weer levend maken,
omdat zijn Geest in jullie leeft.

Wijkt, jullie Treurgeesten,
want mijn Vreugdemeester,
Jezus, doet zijn intrede.
Voor degenen die God liefhebben
smaakt ook de miserie
louter suikerzoet.
Ook al verdraag ik hier spot en hoon,
zelfs dan blijft u in mijn lijden,
Jezus, mijn bron van vreugde.

OM NAAR UIT TE KIJKEN

wo 5 dec 2018 - 20 u - concertzaal

WERNER VAN MECHELEN & STEFAAN DEGAND

In Flanders Fields

Je kan oorlog op verschillende manieren "herdenken". Beter ware het om helemaal geen oorlog meer te hoeven herdenken, maar kunstenaars halen er inspiratie uit. Componisten die actief waren tijdens de Eerste Wereldoorlog - en er niet goed van waren - vormen de rode draad van deze concertvoorstelling: Claude Debussy, Ivor Gurney, Samuel Barber, Paul Hindemith, Charles Ives en Igor Stravinsky. Stefaan Degand selecteert een aantal aangrijpende getuigenissen van soldaten en adembenemende poëzie.

bas-bariton Werner Van Mechelen **recitant** Stefaan Degand
piano Florestan Bataille **viool** Wolfram Van Mechelen & Ludovic Bataille
altviool Rhea Vanhellemont **cello** Pieter-Jan De Smet

HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP ccha.be